

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Titulus IV. De Prælatiſ, ne vices ſuas, vel Eccleſias aliis ſub annuo pretio
concedant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

TITULUS IV.

De Prælatiſ, ne vices ſuas, vel Eccleſias aliis ſub annuo pretio concedant.

CAPVT PRIMVM.

^a Alexand. III. in Concil. Lat.

Prætere quoniam quidam in quibuſdam partibus ſub pretio ſtatuuntur, qui ^b Decani vocantur, & pro certa pecuniæ quantitate Episcopalem iuriſdictionem exercent, præſenti decreto ſtatuiſmus, ut qui id de cætero præſumpſerit, officio ſuo priuetur, & Episcopus conferendi hoc officium poteſtatem amittat.

NOTÆ.

^{i.} ^a Alexander III. Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titulo. cap. 1. ubi additur pars capituli Cum in officiis, ut agnoscamus in præſenti referri partem textus in cap. cum in offi-

cii, de testam. & integra constitutio extat in Concilio Later. celebrato sub Alexandro III. cap. 1 §. De quo Concilio egi in cap. nonnulli, de rescriptis. ^b Decani. De quibus egi in c. ad hæc, §. ult. de officio Archid. cap. cum Apostolus, de censibus.

CAPVT II.

Idem ^a in Concilio Turon.

Quoniam in quibuſdam partibus Decani quidam, vel ^b Archipresbyteri ad agendas vices Episcoporum, seu ^c Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas ſub annuo pretio ſtatuuntur, quod ad ſacerdotum gravamen, & ad ſubverſionem iudiciorum non eſt dubium redundare, id ulterius fieri prohibemus: quod ſi quis de cætero fecerit, noſtrâ auctoritate removeatur à Clero: Episcopus autem, qui in ſua diœceſi hoc ſuſtinnerit, & eccleſiastica iudicia ſuâ patitur diſſimulatione perverti, canonicâ diſtrictione percellatur.

NOTÆ.

^{i.} ^a Turon. Ita etiam legitur in prima collectione. sub hoc titulo. cap. 2. & reperitur textus hic poſt Concil. Later. p. 2. cap. 1. non ta-

men ibi refertur, nec in Concil. Turon. reperitur. ^b Archipresbyteri. De quibus egi in cap. 1. de officio Archipresb. ^c Archidiaconorum. De quorum iuriſdictione egi in cap. ad hæc, de officio Archid.

CAPVT III.

Idem ^a in Turon. Concil.

Quoniam enormis quædam conſuetudo in quibuſdam locis contra Sanctorum Patrum inſtitutiones invaluit, ut ſub annuo pretio ſacerdotes ad Eccleſiarum regimen ſtatuuntur, ne id fiat, modis omnibus prohibemus, quia dum ^b ſacerdotium ſub hujuſmodi mercede venale diſponitur, ad æternæ retributionis præmium conſideratio non habetur.

NOTÆ.

^{i.} ^a Idem. Alexander videlicet III. in Concilio Turon. ut habetur in cap. 3. hoc tit. in prima collectione, & poſt Concil. Later. part. 2. cap. 2.

& in ipſo Concilio Turon. apud Corjolanum in ſumma, can. 5. ita legitur: Ut ſacerdotes ad Eccleſiarum regimen ſub annuo pretio non conſtituantur. De hoc Concil. Turon. nonnulla adduxi in cap. maioribus, de præb.

L 4

b Sacerdo-

b *Sacerdotium.*) Id est beneficium ecclesiasticum, cap. 1. de concess. prob. notavit P. Gregorius lib. 1. part. tit. 27. cap. 1. ut apud Romanos redditus, seu proventus assignati pro cultu divino dicebantur sacerdotia, l. 1. ff. ad leg. Jul. de ambitu, l. Vitricus 60. ff. de donat. inter. apud Livium lib. 9.

COMMENTARIUM.

2.
Conclusio
traditur,
& probatur.

EX his tribus decisionibus sequens communiter deducitur assertio: *Ecclesia, vel jurisdictio ecclesiastica, sub annuo censu, seu pretio concedi non debet.* Probat eam textus in cap. si quis Episcopus 8. quest. 1. cap. finali, 21. quest. 2. cap. 3. de consuet. cap. consulere 48. cap. ad nostram, de simonia, cap. 3. de penis, cap. precipimus 5. 25. quest. 2. Concil. habitum in Germania sub Conrado Cardin. cap. 12. ibi: *Enormis quaedam consuetudo invaluit, ut ponantur in Ecclesiis conductivi sacerdotes; vicarii temporales: ne id fiat de cetero modis omnibus inibemus.* Gregorius VII. in Concil. Roman. incerti anni, can. 31. *Presbyteri non intrent Ecclesias conducti pretii ad unum annum, sicut mercenarii, sed per manus Episcopi, vel Archidiaconi gratis habeant quamdiu recte eas regere poterint.* Refert Ant. August. in epit. juris lib. 6. tit. 19. Facit præfens rubrica, quæ cum incipiat à dictione negativa, habeatque orationem perfectam, vim legis obtinet, ut probat ex aliis Olea de cess. jur. tit. 1. quest. 1. numer. 5. Illustrant ultra congestos à Barbofa in præfenti, Guillelmus Benedictus in cap. Raynuntius, verbo *Duas habens filias, num. 55. de testam.* Suarez de relig. tom. 1. lib. 4. de simon. cap. 20. Tiraquel. de nobilit. cap. 25. Petrus Bollandus in econom. canonica, class. 2. §. 5. Corvinus lib. 4. aphorism. jur. Pontific. tit. 3. Fragofo de regim. Christ. Reip. part. 1. lib. 1. disp. 2. §. 2. Binsfeldius in dict. cap. ad nostram, de simonia, Gibalinus de simonia quest. 8. consecr. 10.

3.
Impugnatur
traditio
assertio

Sed pro dubitandi ratione ita insurgo: In materia simoniæ correlativa sunt pro spirituali re pretium accipere, vel dare, ut in ejus definitione probavi supra in cap. 1. sed pretium accipere pro vicaria, seu jurisdictione ecclesiastica exercenda, prohibitum non est, immò valde frequens, cap. charitate 12. q. 2. c. pervenit 28. de appel. c. extirpanda §. quia vero, de prob. c. 3. de cler. egor. Ergo pretium dare pro vicaria, vel jurisdictione ecclesiastica exercenda, prohibitum non est. Augetur hæc difficultas, nã in Curia Romana quotidie venduntur Clericatus, Camera, & Auditoria, quibus officiis annexa est jurisdictio ecclesiastica. Igitur quia pro jurisdictione spirituali exercenda pretium dari potest. Augetur secundo hæc dubitandi ratio ex c. questum 1. quest. 3. ubi refertur Episcopo solvi annuum censum à possessore beneficii. Igitur quia sub annuo censu Ecclesia concedi valet.

4.
Trahitur
ratio de
considerandi.

Quæ dubitandi ratione non obstante vera est præfens assertio, cujus ratio provenit ex eo, quia in hoc casu, etsi non gratia spiritualis, seu beneficium, saltem spiritualis potestas, & beneficii administratio videtur pretio æstimari, ac per consequens simoniæ species quodammodo committitur, cap. Salvator, §. nomine, 1. quest. 3. Jurisdictio enim, specialiter Episcoporum, Sacerdotum, vel Diaconorum, aut est omninò sacra, quæ exercetur in clericos, & continet causas prorsus ecclesiasticas, aut mixta spiritualis scilicet & temporalis, veluti quæ circa decimas, matrimonia, &

similia exercetur: neutra ex eis absque labe simoniæ vendi, locari potest. Ergo rectè in præfenti docetur, non posse pro jurisdictione ecclesiastica exercenda pretium dari. Accedit, quia si jurisdictio ecclesiastica venalis esset, & sic pretio venderetur, locareturve, id in gravamen sacerdotum, subversionemque judiciorum redundaret, & ita subditu gravarentur, cum tales emptores, seu locatores pecuniam prælitam cum quadruplo, & amplius repetere velint in perniciem litigantium. Seneca lib. 1. de benef. ibi: *Provincias spoliari, non mirum; cum qua emeris, vendere jus gentium sit.* Facit quod de Alexandro Severo refert Lampridius, cujus verba retuli in cap. indicatum, de simonia. Idem firmat Iustin. novella 8. *Ut judices sine quoquo suffragio fiant, ubi suffragium sumitur pro pensitatione, censu, pacitione, locatione, quæ fit conventa mercede.* Illustrant Baldwinus ibi, Pancirolo lib. 2. variar. cap. 198. Faciunt alia, quæ de prohibita venditione officiorum congesterunt Politici in dict. cap. in tantum, relati.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, nam licet Episcopus possit assignare certum solarium eius vicario pro stipendio, quia nemo debet militare propriis stipendiis, cap. cum secundum, de prebend. tamen è converso si quis non operas suas ad spirituale hujusmodi vicariam locaverit, sed vicariatum ipsum, seu jus alienas vices gerendi conduxerit, quia spiritualis potestatis administratio pretio æstimatur, simonia committitur. Nec obstat quod de Clericatu, & de Auditoriatu Camera dicebamus; nam in his officiis, & similibus separanda est jurisdictio ecclesiastica, quæ clerico, & Auditori confertur, ab emolumento temporali illi conjuncto: jurisdictio nec venditur, nec locatur, juxta supra tradita; at verò emolumentum ipsius officii per se vendi potest: quare sicut Pontifex etiam in beneficiis ecclesiasticis potest separare proventus ipsos à beneficio, ita etiam & in his officiis distinguit eorum emolumentum, quod vendi potest, ab ipsa jurisdictione, ut docuerunt Suarez tom. 1. de relig. lib. 4. de simon. cap. 20. num. 6. & cap. 24. num. 28. Castro Palao in disput. de simon. punct. 12. num. 7. Gibalinus eod. tract. quest. 20. num. 7. Nec obstat textus in dict. cap. questum; nam cum omnes Ecclesiæ olim ad Episcopos pertinerent, cap. omnes 16. quest. 3. nonnunquam retenta certâ pensione Ecclesiam aliis conferrebant, cap. pastoralis, de donat. quod plerumque fieri solebat cum alicujus Ecclesiæ regimen noviter statuebatur, & beneficium conferebatur, cap. scientes, cap. prohibemus, de censibus; non verò postea pensio constitui poterat, cap. prohibemus 7. cap. preterea 8. cap. significavit 13. de censibus, ubi notavimus.

Sed supra tradita assertioni primò opponi potest textus in cap. constitutus, de relig. dom. ubi aperte docetur, Episcopum posse annuam pensionem sibi promissâ à monachis, eis remittere jurisdictionem diocesanam, quam in eos exercebat. Quem textum ita expendo: Quoad simoniam committendam paria sunt remittere, vel dare, cap. veniens, de testibus, cap. querelam, cap. per suas, de simonia: sed in eo textu supponitur jurisdictionem Episcopalem sub annuo censu remitti posse: igitur quia & concedi sub eadem annua pensitatione valet. Pro cujus difficultatis solutione dicendum est, in eo textu, & similibus licet Episcopum remittendo jurisdictionem propriam,

prælati, privilegiumque exemptionis monachis concedendo, poſſe annuum cenſum ſibi ſtipulari, quia ſimilem penſitationem non exigit ut prælatum juridiſtictionis remiſſa, ſed ad probationem ſubjectionis antiquæ, & in argumentum ſubjectionis conceſſæ, *cap. recepimus. de privilegio*. Alia pro ipſius textus expoſitione adduxi in *cap. final. de pacti*. Secundò opponi poteſt textus in *cap. final. hoc titul.* ubi expreſſè docet Alexander, Eccleſiam locari poſſe certo pretio, immò & talem

locationem factam ad ſeptennium, eo tempore nondum elapſo revocari non poſſe. Pro cuius difficultatis ſolutione dicendum eſt cum Gloſſa ibi, quam ſequuntur omnes repetentes, Alexandrum III. in eo textu non agere de locatione Eccleſiæ prout beneficium eccleſiaſticum eſt, ſed de locatione fructuum ipſius Eccleſiæ, ſeu beneficii, qui locari poſſunt, *cap. 2. de locato, cap. 9. de rebus Eccleſiæ*.

CAPVT IV.

Idem ^a Exon. Epifcopo.

Querelam magiſtri Vv. recepimus, quod cum Eccleſiam de Fereleia à G.^b perſona ejuſdem Eccleſiæ ad annuum cenſum per ^c ſeptennium tenendam ſuſcepiffet, ipſe ſibi, antequam per ſpatium unius anni tenuiſſet, auferre præſumpſit; quamquam idem G. præſtitâ fide firmaverit, quod uſque ad conſtitutum ^d terminum nullam ex inde moleſtiam, vel gravamen ei inferret: ideo tibi per A. ſ. p. m. quar. ſi tibi conſtiterit ita eſſe, ap. rem. diſtrictè compellas, ut præfatam Eccleſiam præfato G. V. reſtituat, & uſque ad terminum conſtitutum inter eos, ſecundum quod inter ſe convenerunt, eandem permittat pacificè ^e poſſidere.

NOTÆ.

^a *Exoniens.*) Ita etiam legitur in prima collectione, *ſub hoc titul. cap. final. & poſt Conſil. Later. part. 28. cap. 1. De Exoniens. Eccleſia nonnulla adduxi in cap. 6. de filiis præbyterorum*.

^b *Perſona.*) Id eſt Parochus, ut probavi in *cap. ad aures. de reſcript.*

^c *Septennium.*) Quatenus locatio hæc ad longum tempus fieri potuiſſet, variè explicant Cenedus ad *Decret. collect. 76.* Barboſa in præſenti: ſed veram rationem adduximus in *diſt. cap. 9. de reb. Eccleſ.*

^d *Terminum conſtitutum.*) Propter læſionem tamen antea revocari poterat, ut probat D. Johannes de Larrea *decif. 69. per totam*.

^e *Poſſidere.*) Sed conductor rem ipſam non poſſidet, cum uſus tantum ipſius rei voluntate locatoris ei permittatur, *l. ſi ſervus 61. §. locavi, reſ. & ideo. ff. de furſis*. Quare dicitur, rem alii poſſidere, non ſibi, *l. 1. C. communia de uſucap. l. 2. C. de præſcript. 30. vel 40.* Nec circa ipſam rem ullum proprium jus habet, ſed mutuatum à Domino, cui poſſidet, & miniſterium præſtat, *l. officium 9. C. de R. V. l. communis 7. §. nec colonis, ff. communi divid. l. 3. §. ultim. cum l. ſequenti, ff. ad exhib. l. ſervi 16. ff. de periculo & commodo, l. ſi quis 10. §. 1. l. qui bona fide 19. l. interdum 21. §. ultim. ff. de acquir. poſſeſſ. l. non ſolum 33. §. quod vulgo, ff. uſucap. l. 2. §. 1. ff. pro herede, l. in puteum 12. §. ego, ff. quod vi, aut clam, l. 1. §. denique, ff. de vi, & vi: l. certè 6. §. uſ qui 2. ff. de precar. Quare Dominus per colonum ipſum poſſeſſionem retinet, *l. quadam 77. ff. de rei vindicat. l. ſi pignus 37. ff. de pignorat. act. l. ſicut 20. §. ultim. cum leg. ſequenti, l. cum in plures 60 §. 1. ff. locati, l. 3. §. caterum 12. l. ſi id quod 25. §. 1. l. qui univerſas 3. §. quod per colonum, ff. de acquir. poſſeſſ. l. nunquam 31. §. ſi ſervus, ff. de uſucap. l. 1. §. quod ſervus, ff. de vi & vi arm. l. 1. §. penult. ff. de itinere, actiſque. Igitur in præſenti caſu con-**

ductor nullam habebat poſſeſſionem, quam retinere poſſet. Pro cuius difficultatis ſolutione dicendum eſt, nonnullos eſſe caſus, in quibus conductor poſſidet. Primus eſt, ſi locatio ad longum tempus celebrata fit, de qua accipiunt textus in *l. ſciendum 15. §. 1. ff. qui ſatisdat. cog. l. 1. & final. ff. ſi ager vectigal. l. cum ſponſus 12. §. in vectigal. ff. de publiciana, l. 3. §. ego, ff. de novi oper. nunc. l. 1. l. quod ait Prætor 3. ff. de ſuperfic. Caldas de renovat. emphyt. lib. 1. quaſt. 11. num. 7. Brito ad rubric. de locat. §. 1. num. 10. Menochius de recup. remed. 1. num. 68. Valaſcus de jure emphyt. quaſt. 18. per totam, Valentia tom. 2. Illuſtr. tract. 1. cap. 6. num. 1. Secundò quando in ipſa locatiſone expreſſè actum eſt inter contractantes, ut poſſeſſio rei locatæ in conductorem transferatur argumento legis *ſi abſenti 38. §. 1. ff. de acquir. poſſeſſ.* locatio enim fit diverſis reſpectibus, vel reſpectu propinquitatis, aut uſuſfructus, vel reſpectu domum 9. §. 1. ff. locati, Bartol. in *l. ſi quis aliquam. 28. num. 8. ff. de acquir. poſſeſſ.* vel reſpectu poſſeſſionis, *diſt. l. ſi quis aliquam*, quando res ipſa locatur: uſus autem cenſetur permiſſus, *l. qui rem. C. locati*. Immo quando is qui locat, poſſeſſionem ſolam habet, ei qui rei dominus eſt, uſum rei, vel poſſeſſionis præſtat, non ipſam poſſeſſionem, ut probat textus obſervandus in *l. ſi pignus 37. de pignoratitia actiſon.* docet P. Faber in *l. nec pignus 45. de R. 1.* Cum verò locatio fit reſpectu poſſeſſionis ipſius, ſive cum poſſeſſio ipſa locatur, nihil impedit dicere poſſeſſionem per contractum locatiſonis transferri, quoniam tranſlatio poſſeſſionis nõ requirens titulum perpetuum minori jure contenta eſt, & ſufficit titulus temporarius, qualis eſt locatio, precarium, pignoris datio, ſi id agatur ut poſſeſſio in accipientem tranſeat, ut docet Bartol. in *l. quod in eo nomine 18. & in l. ſi quis aliquam 28. num. 6. hoc titul.* Utilitas conducenda poſſeſſionis maxima eſt, quia quamdiu durat conductio, poſſeſſio ad conductorem pertinet: ergo ſi eam amittat, in rem agere poterit adverſus quemcumque detentatorem, ut de ſuperficiario dicitur in *l. id**

eſt

est 74. cum sequentibus, de rei vindicat. & de creditore in l. si fundus 16. §. in vindicatione, ff. de pignor. licet antiquiores cum Bartolo in dict. l. 28. dicant implicare contradictionem, ut quis sit conductor, & simul possessor; nam facile non constat hæc contradictio: si enim potest quis precario rogare ut possideat, cur non poterit

conducere ut possideat, ut considerat D. Joseph. de Retes in repetita prælect. ad tit. de acquir. possess. cap. 3. consuet. 2. qui ad id probandum expendit textum in l. si quis ante 10. §. ultim. ff. de acquir. possess. & sic præfens textus accipiendus est quando locata fuit possessio ipsa.

TITULUS V.

De Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

CAPVT PRIMVM.

^a Ex Concilio Lateran.

QUONIAM Ecclesia Dei, & in iis, quæ spectant ad subsidium corporis, & in iis, quæ ad profectum proveniunt animarum, indigentibus sicut pia mater providere tenetur, ne pauperibus, qui parentum opibus juvari non possunt, legendi & proficiendi opportunitas subtrahatur, per unamquamque Cathedralium Ecclesiam ^b Magistro, qui clericos ejusdem Ecclesiae, & scholares pauperes gratis doceat, competens aliquod beneficium præbeatur, quo docentis necessitas sublevetur, & discipulis via pateat ad doctrinam. In aliis quoque restituatur Ecclesiis, seu monasteriis, si retroactis temporibus aliquid in eis ex hoc fuerit deputatum. Pro licentia verò docendi nullus omnino pretium exigat, vel sub obtentu alicujus consuetudinis ab eis, qui docent, aliquid quarat, nec docere quemquam, qui sit idoneus, expetitâ licentiâ interdicat. Qui verò contra hoc venire præsumpserit, ab ecclesiastico fiat beneficio alienus: dignum quippe esse videtur, ut in Ecclesia Dei fructum sui laboris non habeat, qui cupiditate animi dum vendit docendi licentiam, ecclesiasticum profectum nititur impedire.

1.

NOTÆ.

^a **L**ateran.) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titulo. cap. 1. & in ipso Concilio Lateran. cap. 18. reperitur textus hic: unde apparet, scholasticam, seu dignitatem magistri scholæ in Ecclesiis Cathedralibus cepisse à temporibus hujus Concilii per annos Christi 1180. quod & docuerunt Petrus Gregor. lib. 15. synag. cap. 19. Azor. 2. part. instit. lib. 3. cap. 23. Escobar. de Pontific. jurisd. cap. 8. n. 41. & cap. 30. §. 2. & in Gallia hoc decretum Concilii renovatum fuit anno 1563. & sancitum ut in singulis Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, in quibus plures essent quam decem Canonici, unius præbendæ fructus destinarentur uni, aut pluribus scholarum Magistris ab Episcopis approbandis ad instructionem puerorum, & juventutis, tam in litteris, quam in præceptis fidei catholice, ut referunt Chopinus lib. 1. de sacr. pol. tit. 1. numer. 13. & 14. Maynard. in notab. qq. lib. 1. cap. 9. Spondanus in continuat. Baronii, anno 1563. num. 69. & similiter in Concilio Colonicali anno 1536. p. 12. cap. 3. idem cautum fuit.

^b Magistro.) Magister à monendo, vel monstrando dicitur, l. cui præcipua 57. ff. de v. s. Cassiodorus lib. 7. variar. ibi: Reverendum honorem sumit quisquis Magistri nomen accepit, quia hoc vocabulum semper de peritia venit, & in nomine cognoscitur, quid sit de moribus estimandum. Et cuiuslibet disciplinæ Præceptores Magistri dicuntur, l. qualem 19. §. final. ff. de recept. Ovidius lib. 1. eleg. 4. Illustrant Albericus Gentil. in lection. Virgil. cap. 4. & ille, cui præcipua cura rerum incumbit, Magister appellatur, dict. l. 57. & in tit. C. de Magistr. sacrorum sermiorum, magistr. militum, & similibus. Hinc pecoris magistros pro his, ad quos pertinet cura animalium, posuerunt Virg. 1. Georgic.

Pan curat oves, oviumque magistros. Varro lib. 1. de re rustica, ibi: Magister pecoris sine litteris idoneus esse non potest, quod rationes dominicas pascuarias conscire nequaquam rectè potest. Et magister dicitur qui ex numero creditorum præfectus est patrimonio debitoris vendendo, l. ult. ff. de curat. bonis dando, probat Brissonius de v. s. verbo Magistri.

CAPVT